
Entrevista

MÚSICS I ORQUESTRES

Josep M. Barberà i Martí

Josep M. Barberà i Martí, de 69 anys d'edat, va néixer a Alcover. Està casat amb Nuri Fons Agustench i té dos fills: Josep M. i Joan M. La seva dedicació, ja sigui com a aficionat o com a professional, s'ha centrat, bàsicament, en la música i, en concret, en la música orquestral, d'important paper en el nostre poble durant un llarg període. Ell n'és testimoni.

– Als set o vuit anys vaig començar a anar amb el mestre Sr. Joan Girona, organista de l'església d'Alcover, el qual ens ensenyava solfeig i a cantar els cants religiosos, com misses, trisagis, cants de processó, etc. A canvi de cantar a l'església, ens donava les lliçons de franc cada dia.

Per allà a 1928, el Sr. Joaquim Català, mestre de música, va voler ampliar el seu Quintet Català. Aleshores, vaig anar a solfeig amb ell i vaig entrar en l'orquestra amb la condició d'aprendre violí, cosa que vaig començar amb el mestre Molins, de Valls. Al cap de cinc o sis mesos ja em va fer tocar. Això durà fins al 1928. En aquella època es cobraven sis o set pessetes per sessió o dia.

Els components d'aquesta primera orquestra eren: el Sr. Joaquim Català, piano i director; Joan Català, bateria i flauta; Gaspar Bosch, contrabaix; Pau Francesch, trompeta; Joan Feliu, trombó i violí; Josep Oms, trombó; Tomàs Antonio, saxo i clarinet; Josep M. Barberà, violí.

– *Potser és hora que parlem de l'Excèlsior...*

– Hi havia l'opinió d'alguns elements de l'orquestra de sortir amb més empenta en festes majors i, com que el nostre director tenia una edat ja bastant avançada, es va acordar dir a Josep Sendrós per fer de pianista. Així va néixer l'Excèlsior Jazz. Els seus components inicials foren: Josep Sendrós, piano; Gaspar Bosch, contrabaix; Joaquim Barberà, bateria; Pau Francesch, trompeta; Joan Feliu, trombó i violí; Tomàs Antonio, saxo; Josep M. Barberà, violí.

Com que es perdien moltes nits, a casa meva no els agradava i, al cap de poc, vaig plegar i em vaig apuntat a l'Orquestra que tocava al "Círcol" d'Amics. Els components d'aquesta, que es deia Orquestra Olímpia, érem: Pere Feliu, piano; Josep Català, bateria i contrabaix; Pròsper Molné, trompeta; Joan Roig, saxo; Josep Giné, saxo; Josep M. Barberà, violí; Josep París, saxo. En aquella època també vaig alternar amb l'orquestra que tocava al Sindicat Agrícola, de nom Melodians. Els seus components eren: Josep Martorell, piano; Salvador Gumà, piano; Delfí Aguilar, bateria; Ra-

mon Francesch, trompeta; Ramon París, trombó; Josep M. Barberà, violí; Josep Giné, saxo.

Això ja era amb la guerra, però abans, per allà al 1932, vaig començar a estudiar el trombó amb el Sr. Gasol, de Reus. Després, encara, vaig anar a lliçó a Barcelona amb el Sr. Buldú, professor del Conservatori. Del violí, també vaig canviar-ne el mestre i vaig anar amb el Sr. Català, professor del Conservatori de música de Tarragona.

– *Què passa quan acaba la guerra?*

– Aleshores es va tornar a formar l'Excelsior, el mateix 1939, tot amb músics d'Alcover. Llavors érem Josep Sendrós, piano; Joaquim Barberà, bateria; Gaspar Bosch, contrabaix i helicó; Pau Francesch, trompeta i *cel·lo*; Ramon Francesch, trompeta i guitarra; Josep M. Barberà, trombó i violí; Tomàs Antonio, saxo i clarinet; Josep Giné, saxo i clarinet; Frederic Sans, saxo i violí; Antoni Ferrando, cantant animador.

Una de les més velles formacions de l'orquestra Excelsior, ja en plena postguerra. D'esquerra a dreta i del darrera al davant: Josep Giné, Josep Sendrós, Joaquim Barberà, Frederic Sans, Gaspar Bosch, Pau Francesch, Tomàs Antonio, Ramon Francesch i Josep M. Barberà.

Jo vaig ser a l'orquestra des del 1939 fins al 1976 continuadament. En aquest període hi va haver moltes altes i baixes. Altres músics alcoverencs que han participat en l'orquestra després de la guerra han estat: Josep

Martorell, piano; Josep Barberà, trompeta; Antoni Ferré, saxo i clarinet; Matias Roig, trompeta; Joaquim Roig, trompeta; Ramon Manresa, trompeta (aquest, casat i domiciliat a Alcover). No me'n voldria deixar cap, però com que de vegades la memòria no arriba, demano disculpes per endavant.

— *I els vocalistes, qui han estat?*

— La llista és llarga; els relacionem pels noms artístics: Antonio Ferrando, Ramon del Patio, Víctor Abel, Mario Rosí, Aníbal Rey, José de Marcos, José Font, Alberto Rochí, Enrique de Caro, José Ramón, Vicente Franquet, Ricardo Ybarra, José Mari Freixas, Joaquín Ríos.

Característic prospecte publicitari de l'orquestra.

— *Potser que parlem del repertori, de l'uniforme, dels llocs on actuàveu...*

— El repertori era molt divers. En l'apartat de concert hi havia tot un seguit de peces molt conegudes: *Molinos de viento, Bohemios, Los Gavilanes, El Huésped del Sevillano, Los Claveles, La Dolorosa, Gigantes y Cabezudos, La Tabernera del puerto, Las Golondrinas, Poeta y Aldeano, Rapsodia Húngara* num. 2 de Liszt, *El Barbero de Sevilla, Los de Aragón, La leyenda del beso, La del manojo de rosas, La canción del olvido*, seleccions de cançons catalanes, música de Granados, Albéniz, Paganini, etc. Fins a un total de 35 o 40 obres. També es pot incloure en aquest apartat l'acompanyament en sarsueles, espectacles de varietats, ballets clàssics, etc. Els artistes sempre en quedaven agraïts.

En l'apartat de música religiosa, hi havia les misses 3^a i 4^a de Heller, el *Te Laudamus* de Perosi, *Hec est Corpus Meum*, també de Perosi, la *Pontificalis*, del mateix autor, la Missa de Pius Deu, marxes fúnebres i regulars de processó, trisagis, música per a completes, etc.

Quant a música de ball, teníem pas-dobles, valsos, swings, twist, xotís, polques, carridos, corridos mexicans, valsos mexicans, rocks, buguis, rumbes, danses cubanes, mambos, etc. La gran especialitat era, tanmateix, la

música americana de jazz, amb les coses de Glenn Miller. També amb el repertori de ball s'alternava algun número còmic, sempre de gran acceptació. Una vegada, a Fraga, l'empresari que ens havia llogat es va tapar d'un tip de riure i el van haver de treure i portar-lo al metge.

Teníem moltes peces de roba per actuar: bruses, mambos, bruses mexicanes, americana i pantaló blanquinós, americana i pantaló negre, americana i pantaló marró, camisa quasi sempre blanca, corbata o xal... Al mig de la sessió canviàvem d'uniforme. Aleshores, per exemple, sortíem amb vestuari mexicà i el repertori consegüent.

L'orquestra Excelsior en una habitual caracterització mexicana.

Actuàvem arreu de Catalunya. Igual ho fèiem al Milà, Mont-ral o Farena, com a les sales grans de Reus, Valls i Tarragona, com al *Salón Novedades* o al *Gran Price*, de Barcelona. També actuàvem a Ràdio Reus, Ràdio Tarragona, Ràdio Barcelona. Al *Gran Price*, l'orquestra els agradava tant que, quan tocava, de vegades no ballaven, sinó que escoltaven. També vam actuar a tot l'Aragó, País Valencià (a *La Pèrgola*, de Castelló), Navarra, Castella, Andorra i diverses poblacions franceses. En un contracte amb un d'aquests darrers llocs, resulta que encara no teníem els passaports, perquè es van retardar a Tarragona, i van haver de fer constar que érem de Figueres. Aleshores, l'Ajuntament de Figueres ens va fer salconduits per anar a Port Bou i allí va venir a recollir-nos la Policia Francesa (perquè tocàvem per ells).

– Podríem fer referència als músics de fora d'Alcover...

– Hi havia el Jaime Ventura (pare de Rudy Ventura), José Gay Semaño, José Solé “Chicharrini”, de Reus, Antoni Vendrell “Xalons”, Josep Comas i Josep M. Rosalló, de Montblanc, un vocalista de “Noche de Barcelona”, i fins a 40 o 50 més.

La darrera imatge coneguda del grup. D'esquerra a dreta: Josep Martorell, Josep Solanes, Tomàs Antonio, Brauli Torner, Josep M. Barberà, Ricardo Ybarra i Antoni Ferré.

– Arribem a la fi. Va ser l'accident a Saragossa la causa que l'orquestra plegués?

– L'any 1975, en una *tournee* a l'estiu, anant cap a l'últim poble, entre Bujaraloz i Sástago, un dels combois –el dels músics– bolcà. Anàvem amb dos combois, un pels músics i l'altre pels instruments. Jo anava a la furgoneta de l'equipatge. Quan arribà el Carnaval, l'orquestra ja estava cansada i es va desfer. Adéu a l'Excelsior...

ENTREVISTA RECOLLIDA PER
ANDREU BARBARÀ i
JOSEP S. CUSSÓ